

THE 13 IKARIM

י"ג עקרי אמונה של הרמב"ם

INTRODUCTION - PART 2

סמנר מדרשת רחל וחייה

A] The Structure of the 13 Ikarim

1. הדרך הנכון שיראה לי בספירת העקרים שהם שרשים ויסודות לתורה האלהית הוא, כי העקרים הכוללים וההכרחיים לדת האלהית הם שלשה, והם **מציאות השם, וההשגחה לשכר ולעונש, ותורה מן השמים**. ואלו השלשה הם אבות לכל העקרים אשר לדתות האלהיות ותחת כל עקר מאלו שרשים וסעיפים משתרגים ומסתעפים מן העקר ההוא, כי תחת מציאות השם הוא שורש היותו קדמון ונצחי ודומיהו, ובכלל תורה מן השמים הוא ידיעת השם והנבואה ודומיהו, ובכלל ההשגחה הם השכר והעונש בעולם הזה לגוף ובעולם הבא לנפש ומאלה הג' עקרים הכוללים משתרגים סעיפים וענפים לתורות האלהיות או המתדמות באלהיות על זה הדרך, כי תחת עקר מציאות השם הוא הרחקת הגשמות, שהוא עקר פרטי לתורת משה, והאחדות. ותחת תורה מן השמים הוא שרש נבואת משה ושליחותו. ותחת ההשגחה והשכר והעונש הוא ביאת המשיח, שהוא עקר פרטי לתורת משה לפי דעת הרמב"ם ז"ל

.....

ואפשר כי דעת הרמב"ם במספר העקרים הוא על זה הדרך שכתבנו, אלא שהוא מנה הג' שאמרנו שהם אבות עם השרשים המסתעפים מהם וקרא אותם כולם עקרים, ולזה מנה מציאות השם שהוא האב עקר ראשון, ומנה עמו ד' שרשים אחרים מסתעפים ממנו בעקרים, והם האחדות והרחקת הגשמות והיותו יתברך קדמון ושראו לעבדו ולא לזולתו, ומנה תורה מן השמים שהוא האב עם שלשה שרשים אחרים בעקרים לפי שהם משתרגין ממנו, והם הנבואה ונבואת משה ושלא תשתנה הדת, ומנה גם כן ידיעת השם וההשגחה לשכר והעונש והוא האב עם ג' עקרים אחרים נכללים בו או מסתעפים ממנו, והם גמול הנפש, ומשיח, ותחית המתים

ספר העיקרים מאמר א פרק ד

*Rav Yosef Albo¹ in his main work - **Sefer Haikarim** - posits that the Rambam's 13 Ikarim actually fall into **3 general categories**: (a) the nature of **belief in G-d** (Ikarim 1-5); (b) the authenticity of the **Torah**, its validity and immutability (Ikarim 6-9); and (c) **man's responsibility and ultimate reward** (Ikarim 10-13)*

2. כִּי ה' שִׁפְטֵנוּ ה' מִחֻקֵּינוּ ה' מִלְכָּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ

ישעיהו לג:ב

Rav Albo posits that this passuk in Yeshayahu is a summary of this structure:-

ה' שִׁפְטֵנוּ - Divine Providence - reward and punishment; ה' מִחֻקֵּינוּ - Divine origins of Torah; ה' מִלְכָּנוּ - Existence of G-d

3. והמורה על היות ג' העקרים הללו שרש ויסוד לאמונה אשר בה יגיע האדם אל הצלחתו האמתית, הוא מה שיסוד לנו אנשי כנסת הגדולה בתפלת מוסף של ראש השנה ג' ברכות, שהם מלכיות זכרונות ושופרות, שהם כנגד ג' עקרים הללו, להעיר לב האדם כי בהאמנת העקרים הללו עם סעיפיהם ושרשיהם כפי מה שראוי יזכה האדם בדינו לפני השם

ספר העיקרים מאמר א פרק ד

Rav Albo links the 3 meta-principles to the malchuyot, shofarot and zichronot in Rosh Hashana Mussaf.

Consider also the following themes in Jewish Thought:-

1. (1380-1444) Spain

EXISTENCE OF G-D*Malchuyot**Pesach**Avraham**Shabbat Maariv**Yotzer Or***TORAH FROM G-D***Shofarot**Shavuot**Yitzchak**Shabbat Shacharit**Ahava Rabba***DIVINE PROVIDENCE***Zichronot²**Succot**Ya'akov**Shabbat Minchah**Ga'al Yisrael***B] Why THESE 13 and no others?**

4. ולפי זה הצד לא יקשה למה לא מנה החדוש, כי לא מנאו לפי שאינו נכנס תחת א' מאלו הג' שזכרנו. ולא מנה הבחירה והתכלית ואף על פי שהם הכרחיים לתורה אלהית.....

ספר העיקרים מאמר א פרק ד

2 obvious omissions from the 13 Ikarim are **Free Will and Creation ex nihilo**. Rav Albo explains that, whilst these ARE central philosophies of Judaism, they fall outside the structure of the main 3 Ikarim (see above) and are thus excluded from the Rambam's list

C] The 13 Ikarim and the Rambam's position on heresy

5. וכאשר יודה האדם באלה היסודות כולם, ויאמין בהם אמונה שלמה - הריהו נכנס בכלל ישראל, וחיבים לאהבו, ולרחם עליו, וכל מה שחיב ה' מקצתנו לקצתנו מן האהבה והאחווה, ואפילו עשה מה שעשה מן העברות מחמת התאוה והתגברות הטבע הגרוע - הרי הוא יענש לפי מריו, ויש לו חלק, והוא ממושעי ישראל. ואם יתקלקל לאדם יסוד מאלה היסודות - הרי יצא מן הכלל וכפר בעקר, ונקרא 'מין' ו'אפיקורוס' ו'קוצץ בנטיעות', וחיבים לשנאו ולאבדו, ועליו הוא אומר (תהילים קל"ט:כא) הלווא משנאיך ה' אשנא וכו'.

הקדמת הרמבם לפרק חלק ע' (בסוף)³

When a person accepts all of these principles and believes them fully, he enters into the community of Israel and we are obligated to love him and care for him in all the ways that God requires us to act towards our fellow man, with love and fraternity. No matter what sins he committed due to desire or to his negative inclination overpowering him, he will be punished according to his rebelliousness but he has a place [in the World to Come]; he is one of the sinners of Israel. But if a person denies⁴ one of these principles, he has left the community and denied a fundamental. He is call a heretic, a 'apikorus' and one who 'cuts in the plantings' and we are required to hate him and destroy him. About him it is written (Tehilim 139:21) "Do I not hate them, God, who hate You"

Abarbanel - Rosh Amanah Ch. 6

The Rambam's Ikarim have enormous implications for the definition of who is and who is not a heretic. Rejection of any of the Ikarim excludes a person from Jewish society (we will deal below with the modern phenomenon of non-religious Jews who do not accept the 13 Ikarim but never consciously rejected them either).

2. כי **ברכת מלכות** היא כנגד עקר מציאות השם, ויורה על זה נוסח הברכה, על כן נקוה לך ה' אלהינו לראות מהרה בתפארת עוֹד, להעביר גלולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון, לתקן עולם במלכות שדי וכו', יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל בך תשבע כל לשון, ויקבלו כולם את עול מלכותך. וכן **ברכת זכרונות** תורה על ההשגחה והשכר והעונש, וכן יורה נוסח הברכה, אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם לפניך נגלו כל תעלומות וכו'. ו**ברכת שופרות** היא לרמוז על העקר השלישי שהוא תורה מן השמים, ועל כן היא מתחלת אתה נגלית בענין כבודך על עם קדשך לדבר עמהם, מן השמים השמעתם קולך וכו', ולפי שמתן תורה היה באמצעות קול שופר חזק מאד כמוהו לא נהיה מן העולם, נקראת שופרות, כי הקולות והלפידים שהיו שם כבר היו בעולם כיוצא בהם או ממינם, אבל קול השופר בזולת שופר לא היה מעולם ולא יהיה כן עד זמן הגאולה, שהיא שעה שתתפרסם תורת האמת בפני כל העולם, ועל אותה שעה נאמר וה' אלהים בשופר יתקע (זכריה ט' יד), כפי דעת קצת החכמים

3. הקמות הרמב"ם למשנה - הוצאת שילת, מעלה אדומים, התשנ"ו R' Yitzchak Shilat

4. This is probably the most important word in the paragraph. מתקלקל is also the word used in other Hebrew translations of the original Judeo-Arabic and implies that the principle has been spoiled or ruined. Perhaps 'denial' is a little strong, although I have seen English translations which say 'doubt', which is certainly too weak. The Rambam is not stating that a person who merely questions the Ikarim is a heretic, rather one who rejects them. Other popular translations include "breaks away" (Abelson - used in Rabbi Bleich's 'With Perfect Faith') and "gives up" (R. Twersky)

D] Why did the Rambam write them?

A number of approaches have been suggested:-

D1] The Commentary Approach

*The 13 Ikarim do not appear in a vacuum. They are part of a **commentary** on the Mishna (Sanhedrin 10:1). As such the formulation of the 13 Ikarim is designed to facilitate an understanding of the Mishna itself*

6. כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. שנאמר (ישעיה ס') ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ..... ואלו שאין להם חלק לעולם הבא (1) האומר אין תחיית המתים מן התורה (2) ואין תורה מן השמים (3) ואפיקורס. רבי עקיבא אומר אף הקורא בספרים החיצונים והלווחש על המכה.....

משנה מסכת סנהדרין פרק י משנה א

The Tana Kama of the Mishna here lists 3 categories of those who have no place in the Next World - (1) those who deny the Torah source for Resurrection; (2) those who deny the Divine origin of Torah; and (3) the 'Apikoros'

7. Maimonides did not present these principles and foundations because the Torah would collapse with the refutation of any one of them. Rather, it was his intention to explain the Mishnah which says, "All Israel have a portion in the world to come"

Abarbanel - Rosh Amanah Ch. 6

*One of the first to categorize the Rambam's 13 Ikarim was the Rashbatz - Rav Shimon b. Tzemach Duran.⁵ In his work **Magen Avot**, the Rashbatz ties the 13 Ikarim clearly into the 3 categories in the Mishna*

8. Divine revelation, reward and punishment and the existence of G-d are the foundations of the Torah. It is a foundation of faith to believe in G-d, in His existence, unity, priority, and that it is proper to worship [only] Him. This is included under [the heading] 'apikoros', as mentioned above. Next, [one should] believe in the prophecy of the Moses, in the Torah and in its eternity. This is included under [the heading of] 'Divine revelation'. Next, [one should] believe in reward and punishment and its offshoots. This is included under [the heading of] 'resurrection'

Magen Avot 2b⁶

D2] The Philosophical Approach

9. העולם הבא אין בו גוף וגויה אלא נפשות הצדיקים בלבד בלא גוף כמלאכי השרת, הואיל ואין בו גויות אין בו לא אכילה ולא שתייה ולא דבר מכל הדברים שגופות בני אדם צריכין להן בעולם הזה ... אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהן ונהנין מזיו השכינה ... וזה שאמרו צדיקים יושבין דרך חידה אמרו, כלומר הצדיקים מצויין שם בלא עמל ובלא יגיעה, וכן זה שאמרו עטרותיהן בראשיהן כלומר דעת שידעו שבגללה זכו לחיי העולם הבא מצויה עמהן והיא העטרה שלהן...

רמב"ם הלכות תשובה פרק ח הלכה ב

In the World to Come there is no physical body but rather the souls of the righteous alone without a body like the melachim. Since there are no bodies, there is no eating or drinking or any of the things that a person's body requires in this world. Rather, the righteous sit with their crowns on their heads and enjoy the radiance of the Shechina ... And when it says that the righteous will 'sit' this is allegorical i.e. the righteous will be present there without work or effort. Similarly, when they refer to 'the crowns on their heads', this means that the knowledge that they have, and through which they merit life in the Next World, is present with them and serves as their 'crown'

Maimonides Mishne Torah Laws of Repentance 8:2

The Rambam's understanding of the Next World is one in which our entire existence is a result of the intellectual understanding that we attained in this world. This apparently is the connection with the root of our eternal Soul. As such, since what remains of us in the Next World is the sum total of our thoughts and understanding, then if the very essence of our thoughts are undermined by a deeply flawed belief, this must fundamentally affect our ability to function in the Next World

5. (1361–1444) Spain and N. Africa

6. Translation Menachem Kellner from *Principles of Faith - Rosh Amanah*

D4] The Polemic Approach

13. שלשה הן הכופרים בתורה: האומר שאין התורה מעם ה' וכן הכופר בפרושה והוא תורה שבעל פה והמכחיש מגידה כגון צדוק ובייתוס, והאומר שהבורא החליף מצוה זו במצוה אחרת וכבר בטלה תורה זו אע"פ שהיא היתה מעם ה' כגון הנוצרים וההגרים כל אחד משלשה אלו כופר בתורה.

רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ח

The uncensored version of the Rambam in Hil. Teshuva reveals part of the Rambam's agenda in formulating the ikarim as a response to the claims of Xianty and Islam

*Note the Almohad invasion of Cordoba in 1148 and the theological shift to a much more dogmatic and fundamentalist Islam. The Rambam had to deal with the Mutakallimun - the official philosophers of the Almohad regime which compelled all subjects to adopt a specific theology.¹¹ Note the Rambam's **Iggeret Hashmad** written to the Jews facing Almohad repression in 1165, exactly when he was composing the Commentary on the Mishnah and the 13 Ikarim*

D5] The Philosophy Debate Approach

One of the most critical hashkafic debates in the time of the Rishonim was whether Judaism should be subjected to philosophical analysis. Note that, by crystallizing the 13 basic core beliefs of Judaism which may not be denied, the Rambam has by implication defined EVERYTHING else as being open and subject to debate and analysis (eg Creation ex nihilo vs Kadmut Haolam). Others (such as the Abarbanel) who reject the entire approach of defining Ikarim, effectively close down that debate¹²

D6] The Parshanut Approach

In the same Introduction that contains the Rambam's formulation of the 13 Ikarim, he first sets out his position on the non-literal reading of Midrash. The Rambam also supports a non-literal reading of certain parts of the Chumash relating to the attributes of G-d (see the first Part of the Guide to the Perplexed). Since the non-literalism of the Rambam opens up the fundamental question of what MUST be taken literally, it has been suggested¹³ that the Rambam wrote the 13 Ikarim to lay down some theological boundaries which protect the integrity of Judaism.

11. See Shlomo Pines' Translator's Introduction to the Guide to the Perplexed pp cxviii ff.

12. See Kellner Introduction to *Rosh Amanah* p18

13. Heard from my Rabbi and teacher R' Alan Kimche